

**RADA
EVROPSKÉ UNIE**

**Brusel 18. dubna 2013
(OR. en)**

8556/13

ENV	304
SAN	128
AGRI	245
FORETS	14
ENER	130
TRANS	167
ECOFIN	271

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	16. dubna 2013
Příjemce:	Uwe CORSEPIUS, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2013) 216 final
Předmět:	Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu

Delegace naleznou v příloze dokument Komise COM(2013) 216 final.

Příloha: COM(2013) 216 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 16.4.2013
COM(2013) 216 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu

{SWD(2013) 131 final}
{SWD(2013) 132 final}
{SWD(2013) 133 final}
{SWD(2013) 134 final}
{SWD(2013) 135 final}
{SWD(2013) 136 final}
{SWD(2013) 137 final}
{SWD(2013) 138 final}
{SWD(2013) 139 final}

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu

1. ÚVOD: ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY MĚNÍCÍHO SE KLIMATU

Důsledky změny klimatu jsou v Evropě i na celém světě stále citelnější. Průměrná globální teplota, která se v současnosti pohybuje okolo 0,8 °C nad úrovní před industrializací, i nadále roste¹. Mění se některé přírodní procesy i srážkové modely, roztávají ledovce, stoupají hladiny moří.

Aby se zabránilo nejvýznamnějším rizikům, která s sebou nese změna klimatu, a zejména rozsáhlým nezvratným dopadům, je třeba globální oteplování snížit na méně než 2 °C nad úroveň před industrializací. Zmírňování změny klimatu musí proto zůstat pro mezinárodní společenství prioritou.

Bez ohledu na scénáře oteplování i na to, nakolik úspěšné se ukáže být úsilí o zmírnění, se budou dopady na změnu klimatu v příštích desetiletích zvyšovat, a to z důvodu opožděného dopadu emisí skleníkových plynů v minulosti i v současnosti. Nemáme proto na výběr a musíme přijmout opatření pro přizpůsobení a zabývat se nevyhnutelnými dopady změny klimatu a jejich hospodářskými, environmentálními a sociálními náklady. Upřednostníme-li ucelené, flexibilní a participativní přístupy, bude včasné přijetí plánovaných opatření pro přizpůsobení levnější, než platit cenu za nepřizpůsobení se.

S ohledem na zvláštní a dalekosáhlou povahu dopadů změny klimatu na území EU je třeba opatření pro přizpůsobení přijmout na všech úrovních – od místní přes regionální až po úroveň jednotlivých států. Evropská unie zde může sehrát svou úlohu doplněním mezer ve znalostech a akcích a prostřednictvím následující strategie EU k tomuto úsilí přispět.

2. SOUČASNÉ I PŘEDPOKLÁDANÉ DOPADY ZMĚNY KLIMATU V EU

Teplota zemského povrchu v Evropě byla v posledních deseti letech (2002–2011) v průměru 1,3 °C nad předindustriální úrovní², což znamená, že zvyšování teploty v Evropě bylo rychlejší než v celosvětovém průměru. Některé extrémní výkyvy počasí zhoršily, spolu s častějšími vlnami veder, i lesní požáry a sucha v jižní a střední Evropě. Intenzivnější srážky a záplavy se očekávají v severní a severovýchodní Evropě, kde je vyšší riziko vzniku pobřežních záplav a eroze. Vzhledem k těmto častějším jevům se pravděpodobně zvýší i rozsah katastrof, což povede k významným hospodářským ztrátám, problémům v oblasti veřejného zdraví a ztrátám na lidských životech.

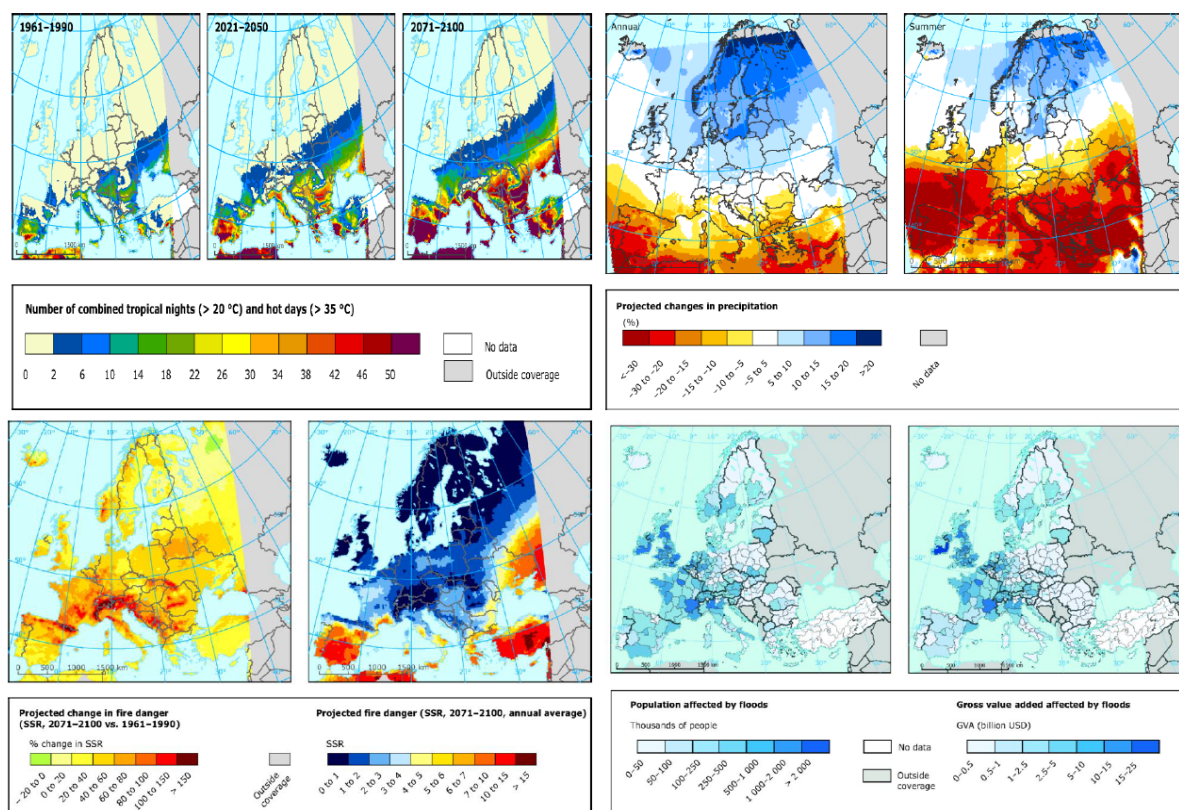
Dopady se v EU liší v závislosti na klimatických, zeměpisných a sociálně-ekonomických podmínkách. Změně klimatu jsou v EU vystaveny všechny země (viz obrázek 1 níže). Některé regiony jsou však ohroženy více než jiné. Obzvláště ohrožena je středomořská oblast, horské oblasti, hustě osídlené záplavové oblasti, pobřežní oblasti, nejvzdálenější regiony a Arktida. Tři čtvrtiny obyvatel Evropy navíc žijí v městských oblastech, které jsou často špatně vybaveny pro přizpůsobení a jsou vystaveny vlnám veder, záplavám nebo zvýšení hladiny moří.

¹ Zpráva EEA č. 12/2012. *Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012* (Změna klimatu, dopady a zranitelnost v Evropě 2012).

² Tamtéž.

Mnohá hospodářská odvětví jsou přímo závislá na klimatických podmínkách a již dnes čelí dopadům změny klimatu v oblastech, jako je zemědělství, lesnictví, cestovní ruch v přímořských oblastech a v horách, zdraví a rybolov. Rovněž jsou ovlivněny hlavní veřejné služby, jako jsou poskytovatelé energie a vody. Ekosystémy a služby, které poskytují, trpí nepříznivými účinky změny klimatu, které urychlují pokles biologické rozmanitosti a snižují jejich schopnost odolávat přírodním extrémům. Klimatické změny ovlivní dostupnost základních přírodních zdrojů (vody a půdy), což v některých oblastech povede k výrazným změnám podmínek pro zemědělskou a průmyslovou výrobu.

Globální oteplování může konkrétním odvětvím v některých oblastech poskytnout příležitosti, např. zvýšené výnosy plodin a růst lesů, více energie z vodních zdrojů či méně energie potřebné na vytápění v severní Evropě³. Potenciální čisté přínosy pro regiony jsou však značně nejisté.

Obrázek 1: Předpokládané dopady změny klimatu a související hrozby⁴. Na základě zprávy EEA Climate Change Impacts and Vulnerability in Europe (2012) (*Dopady změny klimatu a zranitelnost v Evropě (2012)*)⁵.

Nečinnost nebo odkládání reakce mohou nepříznivě zapůsobit na soudržnost Evropské unie. Očekává se také, že dopady změny klimatu prohloubí v EU sociální rozdíly. Musíme věnovat zvláštní pozornost sociálním skupinám a regionům, které jsou nejvíce ohroženy a již dnes v nevýhodné pozici (např. kvůli špatnému zdravotnímu stavu, nízkým příjmům, nevyhovujícímu bydlení či nedostatečné mobilitě).

³ Zpráva EEA *Adaptation in Europe* (Přizpůsobení v Evropě) (k dispozici v roce 2013).

⁴ Počet tropických nocí a horkých dnů, změna ročních a letních srážek (2071–2100 oproti 1961–1990), změna, pokud jde o nebezpečí vzniku požáru, a počet osob zasažených povodněmi a hrubá přidaná hodnota ovlivněná povodněmi (2050).

⁵ Podrobné vysvětlení k jednotlivým údajům uvedeným na tomto obrázku naleznete v posouzení dopadu (SWD(2013) 132, část 2 oddíl 1.1.3).

Pokud nebudou podniknuty žádné kroky pro přizpůsobení se změně klimatu, budou se podle odhadu náklady pro EU jako celek pohybovat od 100 miliard EUR ročně v roce 2020 do 250 miliard EUR v roce 2050⁶. V letech 1980 až 2011 dosáhly v EU přímé hospodářské ztráty způsobené povodněmi více než 90 miliard EUR⁷. Tato částka se podle očekávání bude zvyšovat, protože roční náklady na škody z říčních povodní se odhadují na 20 miliard EUR do dvacátých let a na 46 miliard EUR do padesátých let tohoto století⁸.

Sociální náklady na změnu klimatu mohou být rovněž významné. Při povodních v EU v období 1980–2011 přišlo o život více než 2 500 osob a škody zasáhly více než 5,5 milionu lidí. Pokud bychom nepřijali další opatření pro přizpůsobení, mohla by vedra do dvacátých let tohoto století ročně zapříčinit dalších 26 000 úmrtí a do padesátých let by se tento počet mohl zvýšit na 89 000 úmrtí za rok⁹.

Přestože pro EU není k dispozici skutečně komplexní přehled nákladů na přizpůsobení, odhaduje se, že by další opatření na ochranu před povodněmi činila 1,7 miliardy EUR ročně do dvacátých let tohoto století a 3,4 miliardy EUR ročně do padesátých let¹⁰. Taková opatření mohou být velmi účinná, neboť každé euro vydané na ochranu před povodněmi by nám mohlo ušetřit šest eur z nákladů na likvidaci škod¹¹.

3. ŘEŠENÍ: STRATEGIE EU PRO PŘIZPŮBOENÍ

Bílá kniha „Přizpůsobení se změně klimatu: směřování k evropskému akčnímu rámci“ z roku 2009 stanovila řadu opatření, která již byla z větší části provedena¹². Hlavním výsledkem byla internetová evropská platforma pro přizpůsobení se změně klimatu (Climate-ADAPT)¹³, která začala fungovat v březnu 2012. Jsou zde uvedeny nejnovější údaje o činnostech pro přizpůsobení v EU i několik užitečných nástrojů na podporu politiky. EU začala začleňovat přizpůsobení do několika svých vlastních politik a finančních programů.

Doposud přijalo strategii pro přizpůsobení 15 členských států EU¹⁴. A další se na to připravují. Některé z přijatých strategií byly doplněny o akční plány a bylo dosaženo určitého pokroku při začleňování opatření pro přizpůsobení do odvětvových politik. Přizpůsobení je však ve většině případů stále v počáteční fázi a konkrétních opatření je k dispozici relativně málo. Některé členské státy vypracovaly plány pro konkrétní odvětví, např. plány pro zvládání vln veder a sucha, ale pouze třetina provedla komplexní posouzení zranitelnosti, kterými by podpořila politická opatření. Jako zvláště obtížné se ukazuje monitorování a hodnocení, neboť ukazatele a metodiky monitorování vznikají jen velmi pomalu.

Existuje několik příkladů společných projektů mezi evropskými zeměmi nebo městy, které se zaměřují na přizpůsobení, a některé z nich (např. LIFE) EU spolufinancuje. Zejména v rámci politiky soudržnosti je spolufinancováno mnoho přeshraničních, nadnárodních a meziregionálních programů a projektů v oblasti přizpůsobování, zejména v souvislosti s

⁶ Zpráva EEA č. 12/2012. Tyto odhady zahrnují dopady změny klimatu na říční povodně, pobřežní oblasti, energie na chlazení a ztráty na životech způsobené horkem. Všechny číselné údaje uvedené v tomto oddíle jsou založeny na stejném scénáři středních až vysokých emisí skleníkových plynů (A1B) vedoucích ke zvýšení teploty o více než 2 °C.

⁷ Zpráva EEA č. 12/2012.

⁸ Rojas, R., Feyen, L., a Watkiss, P. (2013).

⁹ Kovats et al. (2011). ClimateCost, jak uvádí zpráva EEA č. 12/2012.

¹⁰ Feyen, L. a Watkiss, P. (2011).

¹¹ Tamtéž.

¹² KOM(2009) 147 v konečném znění. Úplný přehled provedených opatření viz posouzení dopadů.

¹³ <http://climate-adapt.eea.europa.eu/> se zaměřuje na informace na úrovni EU s odkazy na akce jednotlivých států. Několik členských států zřídilo vnitrostátní informační platformy.

¹⁴ Viz <http://climate-adapt.eea.europa.eu/web/guest/adaptation-strategies>.

makroregionální strategií EU v Podunají a v Baltském moři. Některá města přijala komplexní strategii pro přizpůsobení nebo konkrétní akční plány (týkající se např. prevence rizik, zvládání povodňových rizik či vodního hospodářství) nebo se tak chystají učinit¹⁵.

V návaznosti na tyto iniciativy by bylo vhodné posílit naše zkušenosti a systematicky si osvědčené postupy související s přizpůsobením se změně klimatu vyměňovat. Právě teď je proto třeba vypracovat strategii pro přizpůsobení, která se bude vztahovat na celou EU a bude respektovat zásady subsidiarity a proporcionality i práva zakotvená v Listině základních práv Evropské unie.

Strategie zohledňuje globální dopady změny klimatu, jako je narušení dodavatelských řetězců nebo omezený přístup k surovinám, energii a zásobování potravinami, a jejich důsledky pro EU. Dialog a spolupráce EU se sousedními a rozvojovými zeměmi v otázkách přizpůsobení probíhají prostřednictvím politiky rozšíření a evropské politiky sousedství a politiky rozvojové spolupráce EU.

Tvorbu politiky v této oblasti i nadále ztěžuje nejistota ohledně scénáře snižování emisí skleníkových plynů, budoucích dopadů změny klimatu a souvisejících potřeb vyplývajících z přizpůsobení. Nejistota nicméně nemůže být považována za důvod pro nečinnost. Vyzývá naopak k silnému důrazu na využití všeobecně prospěšných a finančně nenákladných řešení, která jsou z ekonomického i environmentálního hlediska dobrou volbou. Patří mezi ně udržitelné hospodaření s vodou a systémy včasného varování. Nákladově efektivní jsou obvykle v rámci různých scénářů i přístupy založené na ekosystémech. Jsou snadno dostupné a poskytují více výhod, jako je snížení povodňového rizika, nižší eroze půdy, lepší kvalita vody a ovzduší a snížený efekt městských tepelných ostrovů.

Opatření pro přizpůsobení jsou úzce provázána s politikami řízení rizik v případě katastrof, které vypracovává EU a členské státy, a měla by být s nimi prováděna v synergii a plné koordinaci.

Opatření pro přizpůsobení přinesou nové tržní příležitosti a pracovní místa, a to v takových odvětvích, jako jsou zemědělské technologie, řízení ekosystémů, stavebnictví, vodohospodářství a pojištění. Evropské společnosti, včetně malých a středních podniků, mohou brzy jako první přijít s produkty a službami odolnými vůči změně klimatu a chopit se obchodních příležitostí na celém světě. V souladu se strategií Evropa 2020 pomůže strategie pro přizpůsobení Evropské unii přejít na nízkouhlíkovou ekonomiku, která je odolná vůči změně klimatu, a podpoří udržitelný růst, investice odolné vůči změně klimatu a vznik nových pracovních míst.

4. CÍLE STRATEGIE

Obecným cílem strategie EU pro přizpůsobení je přispět k lepší odolnosti Evropy vůči změně klimatu. To znamená zlepšit připravenost a schopnost reagovat na dopady změny klimatu na místní, regionální, národní a evropské úrovni, připravit soudržný přístup a zlepšit koordinaci.

4.1. Podpora činnosti členských států

Jedním z největších úkolů pro nákladově efektivní opatření pro přizpůsobení je dosáhnout koordinace a soudržnosti na různých úrovních plánování a řízení. Doporučeným nástrojem na celosvětové úrovni jsou podle Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně

¹⁵ Přizpůsobením na úrovni měst se podrobně zabývala zpráva EEA z roku 2012 „*Urban adaptation to climate change in Europe*“ (Přizpůsobení se změně klimatu ve městech) (EEA 2012): <http://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-to-climate-change>.

klimatu vnitrostátní strategie pro přizpůsobení. Jedná se o klíčové analytické nástroje, jejichž cílem je informovat a stanovit priority, pokud jde o činnosti a investice.

Zvláště důležité je zajištění společného přístupu a úplného souladu mezi vnitrostátními strategiemi pro přizpůsobení a vnitrostátními plány řízení rizik. Mnohé členské státy vypracovávají takové plány jako plánovací nástroje napříč odvětvími, aby dosáhly lepší prevence a připravily se na katastrofy na základě komplexního vnitrostátního posouzení rizik.

EU poskytne finanční podporu na přizpůsobení prostřednictvím navrhovaného nástroje LIFE, který obsahuje i podprogram pro oblast klimatu. K vymezení strategických cílů a tematických priorit využije Komise víceleté pracovní programy. Upřednostňovány budou stěžejní projekty pro přizpůsobení, které se zaměří na hlavní problémy, jež překračují hranice odvětví, regionů anebo států. Budou podpořeny projekty, které budou mít potenciál inspirovat další projekty nebo potenciál přenosu, stejně tak jako přístupy k přizpůsobování založené na zelené infrastruktuře a ekosystémech a projekty, jejichž cílem bude podpora inovativních technologií pro přizpůsobení. Patří sem veškeré technologie, např. odolnější stavební materiály či systémy včasného varování.

Komise bude v rámci celé EU usilovat o spolupráci a soudržnost a mezi členskými státy, regiony, městy a jinými zúčastněnými stranami podporovat výměnu osvědčených postupů. Komise například připravuje ve spolupráci s členskými státy pokyny vycházející z osvědčených postupů v oblasti prevence katastrof. Zásadní význam bude mít aktivní zapojení místních a regionálních orgánů.

V návaznosti na úspěšný pilotní projekt „Strategie pro přizpůsobení v evropských městech“¹⁶ bude Komise i nadále podporovat strategie pro přizpůsobení ve městech. Opatření pro přizpůsobení prováděná městy budou připravována zejména v koordinaci s jinými politikami EU podle modelu Paktu starostů a primátorů, iniciativě více než 4 000 orgánů místní správy, které se dobrovolně zavázaly, že zlepší kvalitu života v městských oblastech a splní cíle EU v oblasti klimatu a energetiky.

Akce 1: Povzbudit všechny členské státy k přijetí komplexních strategií pro přizpůsobení

Komise poskytuje pokyny pro vypracování strategií pro přizpůsobení. Jejich cílem je pomoci zemím EU rozvíjet, provádět a přezkoumat své politiky přizpůsobení. Vztahují se na aspekty, které ve stávajících strategiích pro přizpůsobení chybí (např. přeshraniční otázky), a na nutnost zajistit soulad s vnitrostátními plány řízení rizik v souvislosti s katastrofami.

Do roku 2014 vypracuje Komise srovnávací přehled připravenosti na přizpůsobení a určí klíčové ukazatele pro měření úrovně připravenosti členských států.

V roce 2017 Komise na základě zpráv, které obdrží podle nařízení o mechanismu monitorování a srovnávacího přehledu připravenosti na přizpůsobení, posoudí, zda jsou opatření přijímaná členskými státy dostatečná. Pokud se bude podle rozsahu a kvality vnitrostátních strategií zdát, že pokrok není dostatečný, zváží Komise bez prodlení návrh právně závazného nástroje.

Akce 2: Poskytnout financování z programu LIFE na podporu budování kapacit a posílení opatření pro přizpůsobení v Evropě (2013–2020).

Komise bude podporovat přizpůsobování zejména v těchto zranitelných oblastech:

- přeshraniční řízení povodní, podpora dohod o spolupráci založených na směrnici EU o povodních,

¹⁶ Viz <http://eucities-adapt.eu/cms/>.

- přeshraniční správa pobřežních oblastí, s důrazem na hustě obydlené delty a města na pobřeží,
- začlenění přizpůsobení do územního plánování měst, stavebních projektů a správa přírodních zdrojů,
- horské a ostrovní oblasti, s důrazem na udržitelná a odolná odvětví zemědělství, lesnictví a cestovního ruchu,
- udržitelné hospodaření s vodou, boj proti desertifikaci a lesním požárům v oblastech, jež bývají často postiženy suchem.

Komise bude podporovat vypracování posouzení zranitelnosti a strategií pro přizpůsobení, včetně těch, které budou přeshraniční povahy.

Komise bude podporovat zvyšování povědomí o přizpůsobení, včetně ukazatelů, sdílení informací o rizicích a řízení.

Akce 3: Zohlednit přizpůsobení v rámci Paktu starostů a primátorů (2013/2014).

Komise bude na základě vzorové iniciativy Pakt starostů a primátorů podporovat přizpůsobování ve městech, zejména zaváděním dobrovolného závazku přijmout místní strategie pro přizpůsobení a činnostmi zaměřenými na zvyšování informovanosti.

4.2. Lepší informované rozhodování

Znalosti o přizpůsobování potřebné pro rozhodování se zlepšují: Neustále vzrůstá počet výzkumných programů, vnitrostátních a regionálních strategií pro přizpůsobení a posuzování zranitelnosti. K dispozici je stále více údajů o klimatu, klimatických služeb a internetových portálů¹⁷. Pátá hodnotící zpráva Mezivládního panelu pro změnu klimatu bude přijata v roce 2014. Přesto však je třeba některé dost značné mezery ve znalostech doplnit.

Solidní znalostní základna je také důležitá pro podporu inovací a zavádění inovačních technologií pro přizpůsobení na trh. Budoucí program EU pro výzkum a inovace – Horizont 2020 – se bude zabývat přizpůsobením se změně klimatu prostřednictvím své priority „společenské výzvy“ a investicemi do vědy na špičkové úrovni a podporou inovací.

Akce 4: Překlenout mezery ve znalostech.

Největší mezery ve znalostech se týkají:

- údajů o nákladech na likvidaci škod a nákladech a přínosech opatření pro přizpůsobení,
- analýz a posouzení rizik na regionální a místní úrovni,
- rámců, modelů a nástrojů na podporu rozhodování a k posouzení účinnosti různých opatření pro přizpůsobení,
- způsobů monitorování a vyhodnocování dosavadních opatření pro přizpůsobení.

Při provádění strategie bude Komise dále spolupracovat s členskými státy a zúčastněnými stranami na přesnějším vymezení těchto mezer ve znalostech a na hledání příslušných nástrojů a metod k jejich doplnění. Závěry budou zapracovány do plánování programu Horizont 2020 (2014–2020) a pomohou dosáhnout lepšího propojení mezi vědou, vytvářením politik a podnikatelskou sférou. Budou také využity ke zlepšení informací dostupných na platformě Climate-ADAPT.

¹⁷

Podle informací, které získala platforma Climate-ADAPT. Zdroj: Zpráva EEA *Adaptation in Europe* (Přizpůsobení v Evropě) (k dispozici v roce 2013).

Komise bude v celé EU podporovat posuzování zranitelnosti a zohlední při tom mimo jiné i přehled přírodních a antropogenních rizik, který půjde napříč odvětvími a který předloží v roce 2013. Zejména bude podporovat Společné výzkumné středisko v jeho práci na odhadu dopadů změny klimatu a komplexně ověří, co bude celosvětová změna klimatu znamenat pro EU. Příslušné výsledky zapracuje do připravovaných „integrovaných hodnotících zpráv o hrozbách a rizicích“, které by měla přijmout Komise a vysoký představitel (2015).

Akce 5: Dále rozvíjet Climate-ADAPT jako „jednotné kontaktní místo“ pro informace o přizpůsobování v Evropě.

Komise a Evropská agentura pro životní prostředí (EEA) budou zlepšovat přístup k informacím a rozvíjet součinnost mezi platformou Climate-ADAPT a jinými příslušnými platformami, včetně vnitrostátních a místních portálů pro přizpůsobení (2013/2014).

Zvláštní pozornost bude věnována hodnocení nákladů a přínosů různých politických zkušeností a inovačnímu financování prostřednictvím užší spolupráce s orgány regionální a místní správy a finančními institucemi.

V roce 2014 bude připraveno zařazení klimatických služeb Evropského programu monitorování Země¹⁸.

4.3. Opatření EU zaměřená na zvyšování odolnosti vůči změně klimatu: Podpora přizpůsobení v klíčových zranitelných odvětvích

Jednou z priorit a odpovědností Komise je začlenit opatření pro přizpůsobení do politik a programů EU, a tím i opatření EU na zvyšování odolnosti vůči změně klimatu.

Přizpůsobení již bylo začleněno do právních předpisů např. v oblasti mořských vod¹⁹, lesnictví²⁰ a dopravy²¹ a do významných nástrojů politiky týkajících se např. vnitrozemských vod²², biologické rozmanitosti²³ či migrace a mobility²⁴. Další informace k výše uvedenému obsahuje pracovní dokument útvarů Komise o změně klimatu, zhoršování životního prostředí a migraci, který doprovází toto sdělení.

Komise navíc předložila legislativní návrhy týkající se začlenění přizpůsobení do zemědělství a lesnictví²⁵, územního plánování námořních prostor a integrované správy pobřeží²⁶, energetiky²⁷, prevence rizika a zvládání katastrof²⁸, dopravy²⁹, výzkumu, zdraví³⁰ a životního prostředí³¹.

Tyto kroky k začlenění problematiky přizpůsobení se změně klimatu do politik EU budou prováděny v takových prioritních oblastech, jako je energetika a doprava. V oblasti zdravotní politiky je již zavedena většina opatření a systémů týkajících se zdraví lidí, zvířat a rostlin, ale je třeba je upravit tak, aby reagovaly na všechny problémy, které s sebou změna klimatu

¹⁸ Dříve známý jako GMES (Globální monitoring životního prostředí a bezpečnosti).

¹⁹ Směrnice Rady 2008/56/ES a nařízení EU č. 1255/2011.

²⁰ Nařízení (ES) č. 2152/2003.

²¹ Rozhodnutí č. 661/2010/ES.

²² COM(2012) 673 final.

²³ KOM(2011) 244 v konečném znění.

²⁴ KOM(2011) 743 v konečném znění.

²⁵ http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/legal-proposals/index_en.htm

²⁶ COM(2013) 133 final.

²⁷ KOM(2011) 665/3.

²⁸ KOM(2011) 934 v konečném znění.

²⁹ KOM(2011) 650/2 v konečném znění.

³⁰ http://ec.europa.eu/governance/impact/planned_ia/docs/2013_sanco_002_eu_plant_health_law_en.pdf

³¹ COM(2012) 628 final.

přinese. Tři pracovní dokumenty útvarů Komise týkající se zdraví, mořských a pobřežních oblastí, jakož i infrastruktury, které toto sdělení doprovázejí, ukazují, co Komise v současné době v této oblasti podniká.

Očekává se, že otázky přizpůsobení budou zváženy i v budoucích politických iniciativách v takových oblastech, jako jsou nepůvodní invazní druhy (2013), zelená infrastruktura (2013), půda jako zdroj (2014–2015) a nová strategie pro lesnictví (2013). Přípravují se pokyny k přizpůsobení a správě pobřežních oblastí (2014) a brzy mají být vydány pokyny k přizpůsobení a síti Natura 2000 (2013).

Projekty v oblasti infrastruktury, které se vyznačují dlouhou životností a vysokými náklady, musí být vůči současným i budoucím dopadům změny klimatu odolné. V návaznosti na nedávný mandát na posouzení dopadů změny klimatu pro Eurocodes³² musíme při naší práci s organizacemi pro normalizaci, finančními institucemi a projektovými manažery analyzovat, do jaké míry by měly být normy, technické specifikace, kódy a bezpečnostní ustanovení pro fyzickou infrastrukturu posíleny, aby byly schopny reagovat na extrémní jevy a jiné dopady změny klimatu.

Jen v malé míře proniká v současnosti v členských státech na trhy pojištění proti katastrofám³³. Diskuse se zúčastněnými stranami by měly probíhat na základě zelené knihy o pojištění pro případ přírodních katastrof a katastrof způsobených člověkem.

Akce 6: Usnadnit zajišťování odolnosti vůči změně klimatu ve společné zemědělské politice (SZP), politice soudržnosti a společné rybářské politice (SRP).

Pokyny jsou poskytovány jako součást strategie na další začleňování přizpůsobení v rámci SZP a politiky soudržnosti. Pro SRP budou podobné pokyny vydány v roce 2013. Pokyny jsou určeny pro řídicí orgány a další zúčastněné strany zapojené do navrhování, přípravy a provádění programu na období 2014–2020.

Členské státy a regiony mohou také z politiky soudržnosti a SZP na období 2014–2020 vycházet při doplňování mezer ve znalostech a při investicích do potřebných analýz, posouzení rizik, nástrojů a budování kapacit pro přizpůsobení.

Akce 7: Zajistit odolnější infrastrukturu.

V roce 2013 udělí Komise mandát evropským organizacím pro normalizaci, aby mohly začít mapovat příslušné normy pro průmysl v oblasti energetiky, dopravy a stavebnictví a zjistit, které normy bude třeba revidovat, aby bylo možno lépe začlenit otázky související s přizpůsobením.

Navrhovatelům projektů, kteří se zabývají infrastrukturou a hmotnými aktivy, dá rovněž k dispozici strategické pokyny, aby mohli zajistit, že citlivé investice budou vůči změně klimatu odolné.

Aby Komise zajistila úplnou mobilizaci přístupů k přizpůsobení založených na ekosystémech, bude vycházet z výsledků svého sdělení o zelené infrastruktuře a v roce 2013 prověří, zda jsou potřebné další pokyny pro orgány a subjekty s rozhodovací pravomocí, občanskou společnost, soukromý sektor a odborníky s praktickými zkušenostmi v oblasti ochrany přírody.

Akce 8: Podporovat pojištění a další finanční produkty pro investice a obchodní

³² Eurocodes představují soubor harmonizovaných technických pravidel pro projektování staveb v EU, který vypracoval Evropský výbor pro normalizaci.

³³ Společné výzkumné středisko, Evropská komise (2012), *Natural catastrophes: Risk relevance and insurance coverage in the EU* (Přírodní katastrofy: Význam a pojištění krytí rizik v EU).

rozhodnutí odolné vůči změně klimatu.

Zelená kniha o pojištění pro případ přírodních katastrof a katastrof způsobených člověkem přijatá společně s touto strategií je prvním krokem, který by měl přimět pojistitele, aby účinněji přispěli k otázkám zvládnutí rizik spojených se změnou klimatu.

Cílem Komise je zvýšit pronikání pojištění proti přírodním katastrofám na trh a dokonale využít potenciálu cen pojištění a dalších finančních produktů při uvědomování si rizik, prevenci a zmírňování rizik, stejně jako při dlouhodobé odolnosti v investičních a podnikatelských rozhodnutích (2014-2015).

5. ŘÍZENÍ, FINANCOVÁNÍ A PŘEZKUM

5.1. Rámec pro koordinaci

Komise bude usnadňovat koordinaci politik a usilovat o spolupráci s členskými státy prostřednictvím stávajícího Výboru pro změnu klimatu. Do konce roku 2013 by měly členské státy rovněž určit národní kontaktní místa, aby bylo možno koordinovat komunikaci mezi jednotlivými zeměmi a Komisí a přispět k činnostem zaměřeným na zvyšování informovanosti a předávání zpráv.

Komise bude pokračovat v konzultacích a spolupráci se zúčastněnými stranami, aby bylo zajištěno řádné a včasné provádění této strategie.

5.2. Financování opatření pro přizpůsobení

Zásadním faktorem při budování Evropy odolné vůči změně klimatu bude zlepšený přístup k financování. V návrhu víceletého finančního rámce na období 2014–2020 se navrhuje zvýšit výdaje související se změnou klimatu³⁴ alespoň na 20 % rozpočtu EU. Je strategicky důležité, aby tyto investice byly odolné vůči změně klimatu. Komise konkrétně zařadila přizpůsobování se změně klimatu do svých návrhů na všechny příslušné programy financování EU na období 2014–2020. Evropské strukturální a investiční fondy³⁵, jakož i program Horizont 2020 a program LIFE výrazně podpoří členské státy, regiony i města, aby mohly investovat do programů a projektů zaměřených na přizpůsobení, zejména v rámci specializovaných investičních priorit týkajících se přizpůsobení v rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti.

Opatření pro přizpůsobení navíc podpoří i několik fondů EU a mezinárodních finančních institucí, jako např. Evropská investiční banka a Evropská banka pro obnovu a rozvoj. Komise přezkoumá další možnosti využití některých investičních výdajů na přizpůsobení, např. výdajů spolufinancovaných EU při posuzování programů stability a konvergenčních programů³⁶.

Kromě toho existují specifické fondy – a to i na vnitrostátní úrovni – a veřejné finanční instituce, které podporují opatření pro přizpůsobení, zaměřené např. na protipovodňovou ochranu či zvládání sucha. Více informací o možných zdrojích financování bude poskytovat portál Climate-ADAPT. Členské státy mohou jako významnou finanční podporu pro

³⁴ Týká se zmírnění změny klimatu i přizpůsobení.

³⁵ Fond soudržnosti, Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond (ESF), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond.

³⁶ Jak stanoví nejnovější Návrh prohloubené a skutečné hospodářské a měnové unie, COM(2012) 777 final.

přizpůsobení rovněž využít příjmy z dražeb v rámci systému EU pro obchodování s emisemi³⁷.

Pro zajištění úspěšného provádění se orgány členských států vyzývají, aby usilovaly o synergie mezi různými zdroji financování, zejména programy financování EU a programy podpory, a posílily tak působení investic a podle možností se vyhnuly nedostatku finančních prostředků.

5.3. Monitorování, vyhodnocení a přezkum

Monitorování a hodnocení politik přizpůsobení se změně klimatu jsou zásadní. Důraz se spíše než na opatření pro přizpůsobení a jejich účinnost stále ještě klade na sledování dopadů. Komise využije finanční prostředky programu LIFE a další zdroje a vypracuje ukazatele, které usnadní hodnocení úsilí o přizpůsobení a zranitelnosti v celé EU.

V roce 2017 předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě zprávu o stavu uplatňování strategie a navrhne v případě potřeby její přezkum. Základem zprávy budou informace získané od členských států podle nařízení o mechanismu monitorování³⁸, které se budou týkat plánování a strategií pro přizpůsobení v jednotlivých členských státech, výroční zprávy o provádění programů financovaných z evropských strukturálních a investičních fondů v období 2014–2020 a pátá hodnotící zpráva Mezivládního panelu pro změnu klimatu, která bude vydána v roce 2014.

6. ZÁVĚR

Tato strategie stanoví rámec a mechanismy, které by měly zvýšit připravenost EU na stávající a budoucí dopady změny klimatu na novou úroveň. Za tímto účelem se navrhuje vést členské státy EU k přizpůsobování a podporovat je v této činnosti, vytvořit základnu pro lepší informované rozhodování o přizpůsobení v příštích letech a zvýšit odolnost hlavních hospodářských a politických odvětví vůči dopadům změny klimatu.

³⁷ Ustanovení čl. 10 odst. 3 písm. a) směrnice 2003/87/ES ve znění směrnice 2009/29/ES.

³⁸ <http://ec.europa.eu/clima/policies/g-gas/monitoring/>.